

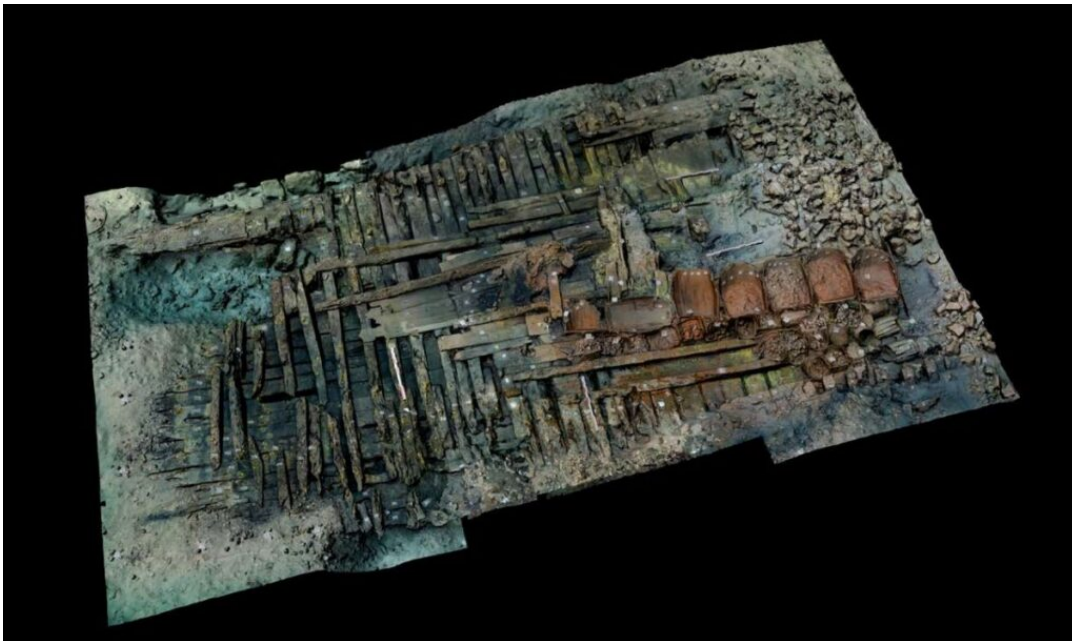

NASLOVNICA RONJENJE ▾ RIBOLOV ▾ PLOVILA ▾ O MORU ▾ ŽIVI SVIJET JADRANA ▾

GNALIĆ – PROPUŠTENA PRILIKA?

© 28/11/2023 by admin

U hrvatskom jeziku postoji jedna, pomalo oštra ili okrutna, izreka koja glasi – Svako zlo za neko dobro. Zlo, točnije nesretni događaj, iz ove naše priče zbio se krajem listopada ili na samom početku studenog 1583. godine kod otočića Gnalića na jugu Pašmana (Punta Gnala). Na tom se mjestu tada, iz do sada nepoznatih razloga (a vjerojatno se radilo o snažnom nevremenu), potopio veliki mletački brod natovaren bogatim i raznovrsnim teretom. Od onda je gotovo nedirnut stajao na dnu mora sve do rujna 1967. godine kada se, (slučajno kako to često biva), pronio glas o njegovom pronalasku. Prva istraživanja na čelu s Ksenijom Radulić i Ivom Petriciolijem dogodila su se u listopadu 1967. godine, pa 1968., 1969, 1972. i 1973. godine. Gotovo sva su bila koncentrirana na vađenje najugroženijih predmeta ili onih za koje se mislilo da su najvrjedniji. Tada su izvađena poznata velika brodska sidra (od koji je jedno godinama stajalo uz pročelje biogradskog Zavičajnog muzeja), brončani topovi, bakreno i keramičko posuđe, ali i veliki broj predmeta koji je pripadao brodskom teretu, staklene čašče, prozorska stakla, živin sulfid ili cinober, kositar, olovo, mjed, svijećnjaci, naočale, britve, napršnjaci, vage s utezima, škare za gašenje svijeća itd. I tako tisuće i tisuće predmeta. Posebno je zanimljivo bilo kada se 14. listopada 1967 godine (u 16:00) u Narodnom muzeju u Zadru otvarala pronađena drvena okovana škrinja iz čijeg je mulja Ksenija Radulić izvukla lanene košulje, vunene kape, precizne vage s utezima i preko 50 metara svilenog damasta.

Pokojni kolega Zlatko Gunjača (sudionik prvih istraživanja) pokušao ih je obnoviti 1996. Oko 2003. isto je pokušao i Mitja Guštin u jednom velikom međunarodnom projektu. Sveučilište u Zadru je napokon u tome i uspjelo 2011/2012. godine kada se u priču uključuje Ministarstvo kulture, Zavičajni muzej u Biogradu, Grad Biograd i Sveučilište Texas A&M. osim nastavka istraživanja broskog tereta u godinama koje su slijedile definirani su i ostaci broda. Oko svega, i oko onoga što će uslijediti, posebno se angažirala kolegica Irena Radić Rossi.

Users Today : 159
 Users Yesterday : 662
 This Month : 2898
 This Year : 154038
 Total Users : 766889
 Views Today : 595
 Total views : 3141799
 Who's Online : 6

GORGONIJA.COM

Izvrсна kakvoća vode u Modrom j

OCEANSKA AVANTURA IVICE KO:
PRENESENA NA VELIKO PLATNO

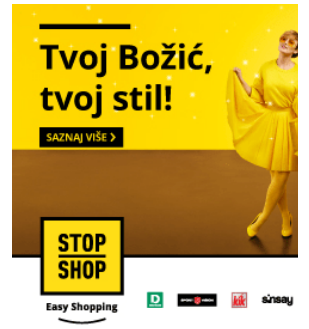
Učenici otkrili: More u Vranjicu za
fosfatom i nitritom

GNALIĆ – PROPUŠTENA PRILIKA

Rope cutter – rezač ili sjekač kon

A ono što je uslijedilo je nevjerojatna priča o sudbini jednog broda. Naime, 50 godina od njegovog pronalaska nismo znali gotovo ništa o samom brodu – njegovom nastanku, vlasnicima, polaznoj i odredišnoj luci itd. A onda je krenula „lavina“ – more priča, informacija, podataka, ljudskih sudbina!

Godine 1568. u mletačkom brodogradilištu sv. Antuna, Frane Antunov Korčulanin je počeo graditi brod za trojicu mletačkih plemića-poduzetnika po čijim je prezimenima brod dobio svoje prvo ime *Lezza, Moceniga e Basadonna*. Porinut je vjerojatno u rujnu 1569. godine i ponosni vlasnici su započeli ukrcaj robe za prvo putovanje. Međutim, u siječnju 1570. republika sv. Marka odlučuje „privremeno“ oduzeti brod za potrebe vojske i mornarice i uputiti ga na Cipar oko kojega će uskoro započeti mletačko-osmanski rat koji će trajati do 1573. godine. Nakon brojnih pustolovina po Sredozemlju (i jednog popravka u Korčuli), a pod zapovjedništvom svoga graditelja Frane Antunovog, brod se pred Venecijom ponovo našao u svibnju 1571. gdje je trebao ukrcati vojnike iz Verone i krenuti prema mletačkom Krfu. Izgubivši vjetar kod albanske obale broda se našao okružen galijama alžirskog beglerbega Uluč Alija, zlogasnog poturčenog Kalabreza, gusara i osmanskog admirala. Otpor mletačko-veroneške posade bio je i Osmanlijama iznenađujući, ali na kraju je brod ipak osvojen. Deset godina je bio u rukama Uluč Alija koji ga je 1581. godine prodao Odoardu da Gaglianu kada brod i mijenja ime u Gagliana Grossa (zbog svoje velike nosivosti). I ta prodaja se događa u prilično neugodnom trenutku za novog vlasnika koji se upravo branio od optužbi za prijevaru u transportu tereta na svojim dotadašnjim brodovima. Novi kapetan broda postaje Alvise Finardi, inače stari prijatelj iz nevjerojatnih zajedničkih pustolovina s prvim kapetanom Franom Antunovim Korčulaninom. Finardi će brod povesti na njegovo posljednje putovanje koje će, radi rastezanja s ukrcavanjem tereta, početi neuobičajeno i opasno kasno – u jesen 1583. godine kada će i završiti u brodolomu kod Gnalića. Finardi se spasio s velikim dijelom posade u obližnjoj pašmanskoj uvali Zaklopica. Možda i brodski pisar, inače Hvaranin Šimun Fazanić. Radi škrinje u njegovoj kabini uskoro je pokrenuta akcija izvlačenja tereta koju je vodio Grk s Krete Manoli Fregata. U prosincu 1583. godine iz pisarevog kovčega u brodu izvukli su mali škrinjicu s novcem, nakitom, biserima, dijamantima i smaragdima koji su pripadali flamanskom trgovcu Guglielmu Helmanu. I ovdje ćemo stati. Sultana Murata III i njegovu ulogu u ovoj priči nećemo ni spomenuti. Uzmete li u ruke knjigu kolegica Radić Rossi i Nicolardi „Brodolom kod Gnalića – ogledalo renesansnog svijeta“ zbilja ćete se uvjeriti u istinitost njenog naslova ali i čitati je kao najuzbudljiviji roman.

A gdje smo danas? Danas o Gnaliću možemo ponajviše doznati iz spomenute knjige, a vrlo mali dio predmeta izložen je u biogradskom Zavičajnom muzeju. Zašto? Iako je prije nekoliko godina postojala ideja o posebnom i „samostalnom“ muzeju ili interpretacijskom centru brodoloma s Gnalića – ona se do danas nije ostvarila. Ruku na srce, još 2017. godine bio je gotov (ili barem dijelom gotov) novi projekt rekonstrukcije zgrade spomenutog muzeja kako bi ona, osim zavičajnih zbirki, mogla na adekvatniji način primiti blago s Gnalića. Međutim, do realizacije nije došlo. Gradske vlasti, ravnatelj muzeja i projektanti, odlučili su Gnalić svesti na unutrašnjost prostorno skromne zgrade iz 19. stoljeća. Uspoređivanje s muzejom Apoksiomena na Lošinj zvuči prilično nemušto i nepotrebno kao i postav u kojemu vitrine s nalazima funkcioniraju kao dio depoa. Slično je i s „opravdanjima“ kako je ova ideja dobra s obzirom da je zgrada u vlasništvu grada. Stavimo li sve to (i još toga) na jednu stranu vage, a sam Gnalić kao nevjerojatnu priču na drugu – što mislite koja će prevagnuti.

Činjenica je da se još uvijek nije dogodilo ništa. I to je zapravo dobro. Jer možda se baš u ovom slučaju ne bismo smjeli pomiriti s nečim osrednjim. I svesti Gnalić na rečenicu koju prečesto čujemo –bolje išta nego ništa. Nije istina! Kolegica Radić Rossi, pomalo umorna od nerazumijevanja, ima potpuno pravo kada kaže da bi taj novi i zasebni muzej Gnalića morao biti točka koju će poželjeti vidjeti svatko tko dođe u Europu. Ili u njoj u živi, dodali bismo.

I vratimo se sad na izreku s početka ovog teksta. Nedavno je prošlo točno 440 godina od nesretnog brodoloma kod Gnalića, a mi iz njega još uvijek nismo izvukli neko dobro.

Tekst: Ivan Alduk

Ovaj tekst je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama, programa poticanja novinarske izvrsnosti.

▣ Posted in [LOKACIJE](#), [NOVOSTI](#), [POMORSKA BAŠTINA](#)

< Prev
Rope cutter – rezač ili sjekač konopa

Next >
Učenici otkrili: More u Vranjicu zagađeno fosfatom i nitritom

IMPRESSUM

GORGONIJA.COM

Nakladnik:
Udruga informatičara Imotski
Šetalište Stjepana Radića 21
21260 Imotski
e-mail: portal@gorgonija.com
Glavni urednik: Luka Kolovrat
luka.kolovrat@st.t-com.hr

SURADNICI

Za Gorgoniju pišu

Damir Višić, Boris Bulić, Jenny Barnjak,
Jadran Grančić, Davor Majkić, Matko
Vojković, Tonči Žanko, Damir Brajković,
Ante Tonči Fabris, Lidija Lijić Vulić,
Damir Ljubičić, Vedrana Vidović, Danijel
Frka, Vedran Dorušić, David Počekaj,
Damir Višić, Roko Markovina, Mario
Radaljajac, Jelena Glamać, Dubravka
Pajk, Matko Pojatina, Vitomir Maričić,
Vesna Zmaić, Šime Sušić, Sunčana
Žaknić, Ivica Kostelić, Jelena Kurtović
Mrčelić, Ojdana Koharević, Teo
Maksimović, Ivan Alduk, Tea Katunarić
Kirjakov

FACEBOOK

GORGONIJA KAN

